

In memoriam: Povilas Saudargas (1938-08-15–2025-04-17)

Virginijos Valuckienės nuotrauka, 2008 m.

Eidamas 87-uosius, 2025 m. balandžio 17 dieną, po sunkios ligos mirė buvęs ilgametis Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos darbuotojas Povilas Saudargas. Palaidotas Rokantiškių kapinėse Vilniuje.

P. Saudargas gimė 1938 m. rugpjūčio 15 d. Plungėje. Mokyklą lankė Plungėje, vėliau – Rietave. Jau mokykloje pavaduodavo mokytoją-bibliotekininkę, todėl nebuvo sunku apsispręsti, kur studijuoti. 1956–1961 m. studijavo bibliotekininkystę ir bibliografiją Vilniaus universitete (VU). Labai domino profesiniai dalykai – dalyvavo studentų mokslinio būrelio veikloje, apsilankydavo ir literatų būrelio susirinkimuose. Deja, prof. Levo Vladimirovo kvietimą pasilikti dirbti universitete teko atidėti. Po „atidirbtų“ metų Pasvalio rajono bibliotekoje grįžo į VU, kuriame nuo 1962 m. Bibliotekininkystės katedroje ir VU Kauno humanitariniame fakultete ėjo įvairias pareigas: 1962–1981 m. – Bibliotekininkystės katedros dėstytojas, 1969–1970 m. – studijos metinėje aspirantūroje, 1981–1996 m. – VU Kauno humanitarinio fakulteto Bibliotekininkystės ir bibliografijos katedros dėstytojas (antraeilės pareigos).

1981 metais įkurtame Lietuvos kultūros darbuotojų tobulinimosi institute P. Saudargas buvo pakviestas vadovauti Bibliotekininkystės ir muziejinkystės (1981–1986 m.), Kultūros švietimo darbo (1987–1988 m.) ir Bibliotekininkystės (1989–1991 m.) katedroms. 1992 m. prasidėjo naujas profesinės veiklos etapas: P. Saudargas tapo Lietuvos MA Vrublevskių bibliotekos (tada – Lietuvos MA bibliotekos) direktoriaus pavaduotoju mokslui.

Universitete P. Saudargas daugiausia profesinio dėmesio ir jėgų skyrė 6-ąjį dešimtmetį mažai kam girdėtam „Darbo su skaitytojais“ kurso teoriniam pagrindimui, apie universitete atliekamus sociologinius tyrimus skaitė pranešimus. Parengė lektologijos kursą, vadovavo studentų diplominiams darbams. Šį kursą skaitė ir VU Kauno humanitarinio fakulteto Bibliotekininkystės ir bibliografijos katedros studentams.

Bibliotekoje, turinčioje ilgametės mokslinės veiklos tradicijas, ši veikla buvo ypač išplėtotą. Rimtas išmėginimas „naujokui“ pačioje darbo pradžioje – su kolegomis organizuoti tradicinę, nuo 1967 metų kas antrus metus vykstančią, konferenciją-seminarą, rengiamą kartu su Latvijos ir Estijos mokslų akademijų bibliotekomis. P. Saudargas rūpinosi moksline konferencijų veikla, vadovavo jų organizaciniams komitetams. Bibliotekoje vyko ir daug kitų konferencijų, seminarų, parodų. Jų sumanymas, derinimas, o pasibaigus – viešinimas spaudoje buvo pagrindinis P. Saudargo darbas. Būtent parodos, jų kasmetinio plano derinimas su Lietuvos MA bei kitomis Lietuvos bibliotekomis buvo daugiausia diplomatijos, kurios jis niekada nestokojo, reikalaujanti veikla. P. Saudargas buvo bibliotekos redaktorių kolegijos narys. Straipsnius ir žinutes apie įvykusius renginius ar Bibliotekos gyvenimo įvykius rašė į žurnalus *Mokslas ir technika*, *Tarp knygų*, savaitraštį *Mokslo Lietuva*, tęstinį Lietuvos mokslų akademijos bibliotekos darbų rinkinį, kitus leidinius bei periodinę spaudą.

Meilės bibliotekininkystei P. Saudargas neuždarydavo darbe, pasibaigus darbo valandoms. Nuo 1994 iki 2016 m. dalyvavo XXII knygos mėgėjų draugijos veikloje, tris kadencijas buvo renkamas jos pirmininko pavaduotoju. Nuo 2008 m. daug prisidėjo prie Vilniaus žemaičių kultūros draugijos veiklos, todėl 2014 metais, švenčiant Draugijos įkūrimo 25-ąsias metines, buvo apdovanotas LR kultūros ministerijos padėkos raštu. P. Saudargas aktyviai dalyvavo visuomeninėje profesinėje veikloje: veikliai įsitraukė į Lietuvos bibliotekininkų draugijos (LBD) atkūrimo sąjūdį ir 1989 m. buvo išrinktas jos tarybos nariu; 1989–1992 m. – LBD tarybos pirmininko pavaduotoju, sekretoriumi; 1993–1995 m. – LBD tarybos pirmininko pavaduotoju ir Metų bibliotekininko konkurso komisijos pirmininku; 1996–1998 m. – LBD tarybos pirmininko pavaduotoju, išdininku ir Metų bibliotekininko konkurso komisijos pirmininku. Draugijoje kvietė telkti visos Lietuvos bibliotekininkų profsąjungą, teikė medžiagą LBD leidiniui anglų kalba *Bulletin of the Lithuanian Librarians' Association* (1994–1999) ir leidiniui *Lietuvos bibliotekininkų draugija: straipsnių ir dokumentų rinkinys* (1993), sudarė leidinį *Lietuvos bibliotekininkų draugija informuoja* (1996), su kolegomis parengė atnaujintą LBD įstatų redakciją (2006). Nuo pirmųjų darbo Bibliotekoje dienų P. Saudargas įsitraukė į jos LBD skyriaus veiklą, organizavo renginius, talkino, rengiant profesines išvykas. Bibliotekos LBD skyrius 70-mečio proga P. Saudargui įteikė dovaną: personalinę bibliografijos rodyklę. Jos turinyje rasite prof. Klemenso Sinkevičiaus ir Dalios Poškienės šiltus žodžius ir ypač jautriai parašytus paties P. Saudargo atsiminimus apie vaikystę ir profesinio kelio pradžią¹. 2010 m. P. Saudargui buvo suteiktas LBD garbės nario vardas.

Patikėjęs jaunimui atsakingą mokslinės veiklos bibliotekoje vairą, 2010 m. P. Saudargas dirbo viešųjų ryšių specialisto darbą Mokslinės informacijos skyriuje (nuo 2010-03-08 iki 2010-11-30) ir susitelkė ramesniam rašymo darbui. Su bibliografėmis aptardavo sudaromų bibliografijos rodyklių, rengiamų parodų planus, kilusius klausimus. Mielai dalindavosi patirtimi, o trumpų pertraukų metu – ir atsiminimais. Jų labiausiai pasigendame, prisimindami nuostabų kolegą ir žmogų.

Dirbdamas Vilniaus universitete, P. Saudargas sutiko ir savo gyvenimo meilę. Su bibliotekininke Janina 1964 m. kovo 7 d. sukūrė šeimą. Dukra Skaistė pasirinko chemikės specialybę, sūnus Gediminas – sportą ir verslą.

BIRUTĖ RAILIENĖ

1 *Povilas Saudargas: bibliografijos rodyklė*, parengė Bronislava Kisielienė (Vilnius: Lietuvos mokslų akademijos biblioteka, 2008). <http://elibrary.mab.lt/handle/1/316>.